

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/82/2019
Identifikačné číslo spisu:	3616010105
Dátum vydania rozhodnutia:	06.05.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:3616010105.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. na neverejnom zasadnutí konanom 6. mája 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvinenej C. K. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. c) Trestného zákona, o dovolaní obvinenej C.U. podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 3To/115/2017 zo 7. februára 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej C. K. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Partizánske sp. zn. 1T/48/2016 z 26. apríla 2017 bola obvinená C.U. uznaná za vinnú zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2, ods. 3 písm. c) Trestného zákona, ktorého sa dopustila na skutkovom základe, že

- hoci jej zo Zákona o rodine vyplýva povinnosť starať sa o výživu svojho syna O.U., nar. XX.XX.XXXX a rozsudkom Okresného súdu Partizánske, sp. zn. 1P/165/2014 - 65 zo dňa 26.01.2015, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 03.02.2015 bola zaviazaná s účinnosťou od právoplatnosti rozhodnutia prispievať na výživu svojho syna O.U., nar. XX.XX.XXXX sumou 70 € mesačne vždy do 20. dňa v mesiaci vopred k rukám otca O.U., plneniu tejto povinnosti sa v A. D., G. K. a všade tam, kde sa zdržiavala úmyselne vyhýbala od 05.11.2015 do 29.02.2016, od 01.04.2016 do 30.09.2016 a od 19.12.2016 doposiaľ tým, že v období od 05.11.2015 do 29.02.2016 nemala vážny záujem o prácu, nakoľko nebola nikde zamestnaná a ani sa nezaevidovala ako uchádzač o zamestnanie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny a ani nevykonávala žiadnu podnikateľskú činnosť, v období od 01.03.2016 do 31.03.2016 bola evidovaná na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzač o zamestnanie, od 01.04.2016 do 30.09.2016 bola zamestnaná na základe pracovnej zmluvy a hoci z výkonu tohto zamestnania mala dostatočný príjem na plnenie vyživovacej povinnosti, vyživovaciu povinnosť zamestnávateľovi nenahlásila a ani si ju sama pravidelne neplnila, od 01.10.2016 do 18.12.2016 bola evidovaná na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzač o zamestnanie, pričom bola vyradená z evidencie pre nespoluprácu, následne od 19.12.2016 až doposiaľ nemala vážny záujem o prácu nakoľko nebola nikde zamestnaná a ani sa nezaevidovala ako uchádzač o zamestnanie na

Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny a ani nevykonávala žiadnu podnikateľskú činnosť, pričom na výživnom uhradila otcovi svojho syna O.U. v mesiaci apríl 2016 sumu 100 €, čím zostala za obdobie od 05.11.2015 do 29.02.2016, od 01.04.2016 do 30.09.2016 a od 19.12.2016 doposiaľ dlhovať na výživnom otcovi svojho syna O.U. sumu vo výške 950 €, a čin spáchala, hoci bola trestným rozkazom Okresného súdu Partizánske sp. zn. 2T/58/2015-83 zo dňa 27.10.2015, právoplatným dňa 13.11.2015 odsúdená za prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Trestného zákona.

Za to súd prvého stupňa obvinenej uložil podľa § 207 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona, § 49 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona súd obvinenú na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) ako súd odvolací, rozhodujúci na podklade odvolania podaného obvinenou, rozhodol uznesením sp. zn. 3To/115/2017 z 26. apríla 2017 tak, že odvolanie obvinenej postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu označenému v predchádzajúcom odseku podala obvinená prostredníctvom obhajcu dovolanie, a to výlučne s poukazom na predpokladané naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku (hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky).

Obvinená vymedzila prípustnosť dovolacieho dôvodu označeného v predchádzajúcom odseku s poukazom na skutočnosť, že verejné zasadnutie nariadené pre účel rozhodnutia o jej odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu sa uskutočnilo bez toho, aby naň bola zákonným spôsobom predvolaná. Konkrétne, upovedomenie o verejnom zasadnutí jej bolo opakovane doručované na adresu A. D. XX, pričom následne 5. decembra 2017 mala byť zásielka uložená na pošte. Zo správy Okresného riaditeľstva Policajného zboru Partizánske z 25. januára 2018 vyplýva, že sa policajti mali opakovane (či už v ranných alebo popoludňajších hodinách) pokúšať doručovať obvinenej upovedomenie o verejnom zasadnutí, čo sa nezakladá na pravde. Obvinená sa totiž v rozhodnom období prechodne zdržiavala na adrese M. XXX, B. K. a policajti Okresného riaditeľstva Policajného zboru Partizánske mali o uvedenej skutočnosti vedomosť, nakoľko toto viackrát uviedla do zápisnice v inej trestnej veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 2T/33/2017. Aj v mesiaci jún 2018, keď obvinenú mali príslušníci PZ dodať do výkonu trestu odňatia slobody, ju bez akýchkoľvek problémov našli na uvedenej adrese v B. K., pričom v prípade, ak by ju mali aj v tejto trestnej veci skutočne za potrebu skontaktovať, mali k dispozícii aj jej telefónne číslo. Poštu, ktorá jej bola doručovaná na adresu trvalého pobytu, si chodila pravidelne vyzdvihovať k bývalému manželovi, ktorý na danej adrese býva a nemala žiadny dôvod zásielku neprevziať, ak by sa o jej existencii dozvedela.

S poukazom na uvedené obvinená navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd na podklade dovolania rozhodol tak, že

- postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví porušenie zákona v § 293 ods. 3, ods. 5 Trestného poriadku v neprospech obvinenej, ku ktorému došlo uznesením Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 3To/115/2017 zo 7. februára 2018, zároveň
- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 3To/115/2017 zo 7. februára 2018 s tým, že
- podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Trenčíne prikáže, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Partizánske sa k podanému dovolaniu vyjadril tak, že sa s argumentáciou obvinenej nestotožňuje, nakoľko verejné zasadnutie o odvolaní obžalovanej sa vykonalo v jej neprítomnosti z dôvodu, že obvinená súdu ako adresu na doručovanie uviedla A. D.. XX, XXX XX A. D. a rozsudok okresného súdu si následne prevzala 23. septembra 2017, pričom inú adresu na doručovanie doposiaľ neuviedla. Na určený termín verejného zasadnutia jej bolo upovedomenie doručované poštou, pričom súdna zásielka sa vrátila krajskému súdu dňa 2. januára 2018 s poznámkou

ako neprevzatá v odbernej lehote, pričom súčasne bola uložená na pošte počínajúc 5. decembrom 2017. Následne krajský súd s poukazom na § 66 ods. 3 Trestného poriadku aplikoval k predmetnému upovedomeniu fikciu doručenia; inak povedané, považoval ju za doručení dňom 8. decembra 2017. Z uvedeného je zrejmé, že zákonné podmienky na konanie verejného zasadnutia o odvolaní obžalovanej v jej neprítomnosti boli splnené a preto dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku nie je v posudzovanej trestnej veci daný.

S poukazom na uvedené prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o dovolaní obvineného tak, že ho postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku) a osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinená pred podaním dovolania využila svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Po splnení tejto formálnej prieskumnej povinnosti však následne najvyšší súd zistil, že dovolanie obvinenej nie je dôvodné, nakoľko dovolací dôvod, na ktorý obvinená poukazuje zjavne nie je v posudzovanej veci splnený, a to riadiac sa nasledovným:

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, ak hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Uvedený dovolací dôvod v kontexte trestnej veci obvinenej nachádza svoj odraz v tom, že súd je povinný zabezpečiť obvinenému dodržanie všetkých jeho práv, ktoré mu ako obvinenému priznáva Trestný poriadok so zvláštnym dôrazom na právo obvineného na prejednanie trestnej veci v jeho prítomnosti, teda v kontexte ústavných práv a práv zabezpečených medzinárodnými dohovormi, predovšetkým Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na jednej strane pritom stojí právo, no nie povinnosť obvineného zúčastniť sa prejednávania jeho veci pred súdom, pokryté príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku o práve obvineného odmietnuť sa zúčastniť hlavného pojednávania či verejného zasadnutia o odvolaní, resp. právo obvineného výslovne požiadať súd, aby sa hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie konalo v jeho neprítomnosti. V úzkej korelácii s uvedeným je naopak povinnosť obvineného rešpektovať zákonom stanovené pravidlá nevyhnutné pre vykonanie zákonného a spravodlivého súdneho konania za súčasného rešpektovania zásady rýchlosti a hospodárnosti trestného konania v úmysle zákonodarcu vyhnúť sa zbytočným prietahom pri vykonávaní úkonov trestného konania, vráťania konania pred súdom.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada vyjadrená v § 2 ods. 7 Trestného poriadku a síce právo každého, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Trestný poriadok tak priamo nadväzuje na čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Navyiac, právo obvineného na prejednanie veci pred súdom v jeho prítomnosti takisto vyplýva aj z čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ktorého dikciu je potrebné o. i. vykladať aj tak, že každý, o právach a povinnostiach ktorého má byť v rámci konania pred súdom rozhodované, má mať v rámci práva na súdnu a inú právnu ochranu možnosť osobne sa na takom konaní zúčastniť; musí mu byť pritom reálne umožnená účasť na konaní, právo vyjadriť sa pred súdom k tomu, čo mu je kladené za vinu a k dôkazom, na ktorých je založená obžaloba. Z tejto zásady sú výnimky prípustné len za splnenia zákonom

predpísaných tak formálnych, ako aj materiálnych podmienok, ktoré minimalizujú negatívny dopad na spravodlivý súdny proces vyvolaný neprítomnosťou obvineného.

Súdy musia zároveň zabezpečiť včasné a riadne doručenie predvolania alebo upovedomenia o termíne verejného zasadnutia obvinenému, pričom musia dôsledne zvážiť hodnovernosť ospravedlnenia neprítomnosti obvineného na verejnom zasadnutí a v odôvodnených prípadoch verejné zasadnutie odročiť. Zároveň musia obvineného v zmysle predchádzajúceho odseku poučiť o možnosti vykonať verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti a tak umožniť v plnom rozsahu realizovať jeho právo na spravodlivý súdny proces.

Účast' obvineného, resp. jeho obhajcu na verejnom zasadnutí je upravená v § 293 ods. 3 až ods. 10 Trestného poriadku.

Podľa § 293 ods. 3 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa koná za prítomnosti obvineného.

Podľa § 293 ods. 5 Trestného poriadku verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu upovedomenie o verejnom zasadnutí bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti alebo za podmienok uvedených v § 292 ods. 5.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) v spojení s ods. 3 Trestného poriadku obvinenému sa do vlastných rúk doručuje obžaloba a predvolanie; ak nebol adresát zásielky, ktorú treba doručiť do vlastných rúk, zastihnutý na adrese ktorú na tieto účely uviedol, zásielka sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v určitý deň a hodinu. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledný, uloží sa písomnosť na pošte alebo orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, kde a kedy si môže zásielku vyzdvihnúť. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel; toto neplatí, ak ide o doručenie obžaloby, uznesenia o podmienечnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu.

Nutnosť účasti obvineného na verejnom zasadnutí je potrebné posudzovať podľa toho, či súd v zmysle § 292 ods. 1 Trestného poriadku obvineného na verejné zasadnutie predvolal, alebo či ho len o verejnom zasadnutí upovedomil. Vychádzajúc zo zákonnej úpravy možno konštatovať, že predvolanie na verejné zasadnutie prichádza do úvahy v prípade osôb, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. V rámci prípravy verejného zasadnutia predseda senátu potom buď predvolá osoby, ktorých osobná účasť na zasadnutí považuje za nevyhnutnú, alebo o termíne verejného zasadnutia upovedomí len osobu, ktorá dala svojím návrhom podnet na verejné zasadnutie, alebo osobu, ktorá rozhodnutím odvolacieho súdu môže byť priamo dotknutá. Uvedený postup, tzn. predvolanie alebo upovedomenie obvineného o konaní verejného zasadnutia ponecháva Trestný poriadok na úvahe predsedu senátu odvolacieho súdu. V prípade predvolania obvineného na verejné zasadnutie dáva súd najavo, že bez prítomnosti obvineného nemôže vo veci rozhodovať (najmä v prípade, ak sa rozhodne súd vykonávať na verejnom zasadnutí dôkazy), aj keď nie je možné vylúčiť, že senát s poukazom na povahu veci v konečnom dôsledku rozhodne, že napriek tomu, že obvinený bol na verejné zasadnutie predvolaný a nedostavil sa naň, vykoná verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti, pokiaľ sú súčasne splnené podmienky na jeho vykonanie aj v prítomnosti obvineného.

Ak je však obvinený o termíne verejného zasadnutia „len“ upovedomený, zjednodušene povedané dáva odvolací súd najavo, že jeho prítomnosť odvolací súd nepovažuje za nevyhnutnú a uvažuje aj s alternatívou vykonania verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného. Eventuálne naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku by potom bolo namiesto napríklad za tej situácie, ak by bol obvinený len upovedomený o termíne verejného zasadnutia, ktorého by sa nezúčastnil v zmysle upovedomenia, no napríklad by v jeho rámci následne bolo vykonávané dokazovanie výsluchom dôležitého svedka a i.

Po zbežnom prezretí spisu dovolacím súdom je zrejmé, že predseda senátu krajského súdu obvinenú upovedomil o uskutočnení verejného zasadnutia odvolacieho súdu dňa 28. novembra 2018, keď obsahom tohto upovedomenia je o.i. aj upozornenie na to, že predmetné verejné zasadnutie môže byť vykonané podľa § 293 ods. 5 Trestného poriadku aj v jej jeho neprítomnosti, ak podľa § 293 ods. 8 Trestného poriadku svoju neúčasť hodnoverným spôsobom neospravedlní a súčasne písomne odvolací súd nepožiadala, aby sa verejné zasadnutie uskutočnilo za jeho prítomnosti (v ktorom prípade odvolací súd verejné zasadnutie odročí a určí deň, čas a miesto ďalšieho verejného zasadnutia). Naviac, z upovedomenia o verejnom zasadnutí je zrejmé, že jej obsahom je aj ustanovenie § 66 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého sa zásielka považuje za doručeníu aj vtedy, ak si ju adresát na adrese, ktorú uviedol na doručovanie nevyzdvihol, aj keď sa o uložení nedozvedel a podľa ods. 4 cit. ustanovenia aj vtedy, ak sa zásielka z takejto adresy vráti súdu s tým, že adresát je neznámy (č. l. 246 spisu). O to viac, ak krajský súd v súlade so žiadosťou o doručenie zásielky obvinenej adresovanej príslušnému oddeleniu Policajného zboru (č. l. 251 spisu) neúspešne vykonal pokusy o doručenie upovedomenia na verejné zasadnutie, a síce napriek skutočnosti, že v zmysle oznámenia Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Partizánskom boli pokusy o doručenie zásielky obvinenej na adrese A. D. XX vykonané viackrát v ranných aj večerných hodinách, a to tak počas pracovných, ako aj víkendových dní (č. l. 255 spisu).

Akékolvek ďalšie tvrdenia obvinenej potom neobstoja s poukazom na skutočnosť, že nakoľko táto jednak uviedla ešte okresnému súdu ako adresu na doručovanie miesto A. D. XX, XXX XX A. D., kde si napokon aj prevzala písomné vyhotovenie rozsudku súdu prvého stupňa (č. l. 242 spisu); ako aj to, že o predmetnom zasadnutí krajský súd obvinenú „len“ upovedomoval a nepredvolával ju. Nie je pritom možné spravodlivo očakávať od krajského súdu, že tento bude v prípade akejkolvek a úradne navyše nijak nepreukázanej zmeny skutočného pobytu obvinenej osoby nad rámec právnej úpravy upravenej v § 66 ods. 1 a 3 Trestného poriadku pátrať po mieste, kde obvinená skutočne preberá zásielky zo súdu, nehovoriac o tom, že takýto postup je v logickom i obsahovom rozpore so základnými zásadami trestného konania; práva ostatných strán trestného konania a subjektov zúčastnených na konaní nevynímajúc (v tejto súvislosti má dovolací súd na mysli najmä osobu, voči ktorej je obvinená povinná plniť si vyživovaciu povinnosť).

S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd uzatvára, že z dôvodu, že obvinená bola upovedomená o termíne verejného zasadnutia a nebola naň predvolaná, mohol krajský súd vykonať verejné zasadnutie bez prítomnosti obvineného (bližšie vid'. R 1/2011). O to viac, ak obvinená v čase konania verejného zasadnutia pred krajským súdom nebola vo väzbe a neexistoval u nej tak dôvod povinnej obhajoby, ako ani dôvod skúmania existencie iných možností uvedených v § 293 ods. 7 Trestného poriadku. Preto krajský súd mohol spoľahlivo vykonať verejné zasadnutie v jej neprítomnosti, pričom jeho skutočný procesný postup bol správny a v súlade so zákonom.

Z vyššie uvedených dôvodov tu nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku a preto nebolo možné rozhodnúť inak, ako dovolanie obvinenej podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť, a to riadiac sa vyššie vyjadrenými právnymi úvahami.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.